

سخن روز رفراندم خالی، شعار تو خالی - رامین کامران

اخیراً جمعی از فعالان سیاسی، اعلامیه ای به خواستاری رفراندم منتشر ساخته اند که انعکاس وسیعی در رسانه ها یافته است. نکاتی که در آن آمده، با دیگر سخنان رایجی که به خواستاری دگرگونی اساسی در ایران، زده میشود، چندان تفاوت ندارد. تازگی، در تغییر موضع بعضی از امضاً کنندگان است. برخی که تا دیروز اصلاح طلب بودند، امروز، به یمن تحولی که وقایع دی ماه در صحنه سیاست ایران ایجاد کرده است، دست از این فکر بی عاقبت برداشته اند - همین.

تا به حال، هواداران پهلوی طرفداران اصلی رفراندم بودند و هنوز هم هستند. بار اول چند سال پیش سرمایه گذاری مفصلی روی این شعار کردند و حتی تصنیف هم ساختند، ولی نتیجه ای نگرفتند. اما امروز، همین مبهم بودن معنای شعار، افراد دیگری را نیز گرد آن جمع کرده است. تکرار کلمه که دامنه اش به طبقه حاکم جمهوری اسلامی هم کشیده است، باعث شده تا فضای ابهامی که آنرا فرا گرفته و برای بسیاری جذابش کرده است، ولی در اصل بسیار مشکل زاست، گسترده تر شود.

مشکل در نفس رفراندم نیست، زیرا در دمکراتیک بودن این روش شکی نمیتوان روا داشت. کسی که با خواستار شدن نظر کل مردم مخالفت نمیکند. ولی نکته اصلی اینجا نیست. پرسشی مطرح است که مهم است و هم اکنون باید طرح گردد: چه سؤالی را میخواهید به رأی مردم بگذارید؟ اینجا است که مقصود واقعی از رفراندم مشخص میشود. تا وقتی معلوم نشود که چه سؤالی قرار است به رفراندم گذاشته شود، نمیتوان در باب معنای سیاسی کار به درستی قضاوت کرد و موضعی روشن و منطقی اتخاذ نمود.

آنچه تکلیف کار را معین خواهد نمود و معلوم خواهد کرد که در این بازی چه کسی برنده خواهد بود، معین کردن سؤال است. این کار، باید قبل از رفراندم انجام بپذیرد و به همین دلیل به هیچوجه دمکراتیک نیست، چون نمیتواند باشد - راجع به سؤالی که باید در رفراندم مطرح شود که نمیتوان رفراندم کرد. بر خلاف مجلس مؤسسان که نفس برپایی اش بیان دمکراسی است و مطلقاً لازم نیست که از قبل در باره تصمیماتی که ممکن است اتخاذ کند، شک و واهمه ای در کار باشد، در مورد رفراندم باید سؤال را از قبل دانست، چون اطلاع از آن معلوم میکند که راه رفراندم به کجا میتواند ختم گردد. کسی که سؤال را طرح میکند، در عمل نصف تصمیم را خودش گرفته و نیم دیگرش را به مردم وامیگذارد. اما ظاهراً اینهایی که شعار رفراندم میدهند، همان نیمه اول را هم نمیدانند.

نویسندگان اعلامیه، عموماً از فعالان با سابقه سیاسی هستند. نباید نگارش جمله ای که باید به رأی مردم گذاشته شود، چندان برایشان مشکل باشد. برای اینکه بتوان مردم را با صداقت به رفراندم دعوت کرد، باید همزمان سؤال را هم به اطلاع همگان رساند تا درست بدانند که در چه راهی قدم میگذارند. شعار تو خالی دادن، این تصور نه چندان بی پایه را ایجاد میکند که قرار است، دلش در فرصت مناسب و به خواست چند نفری که نماینده کسی جز خود نیستند، پر شود.

برای جلب مردم درستکاری لازم است. بگویید چه میخواهید پرسید تا مردم بدانند چه میخواهند بگویند.